

Pædagogisk læreplan for

Skov- og Musikbørnehaven Koglerne

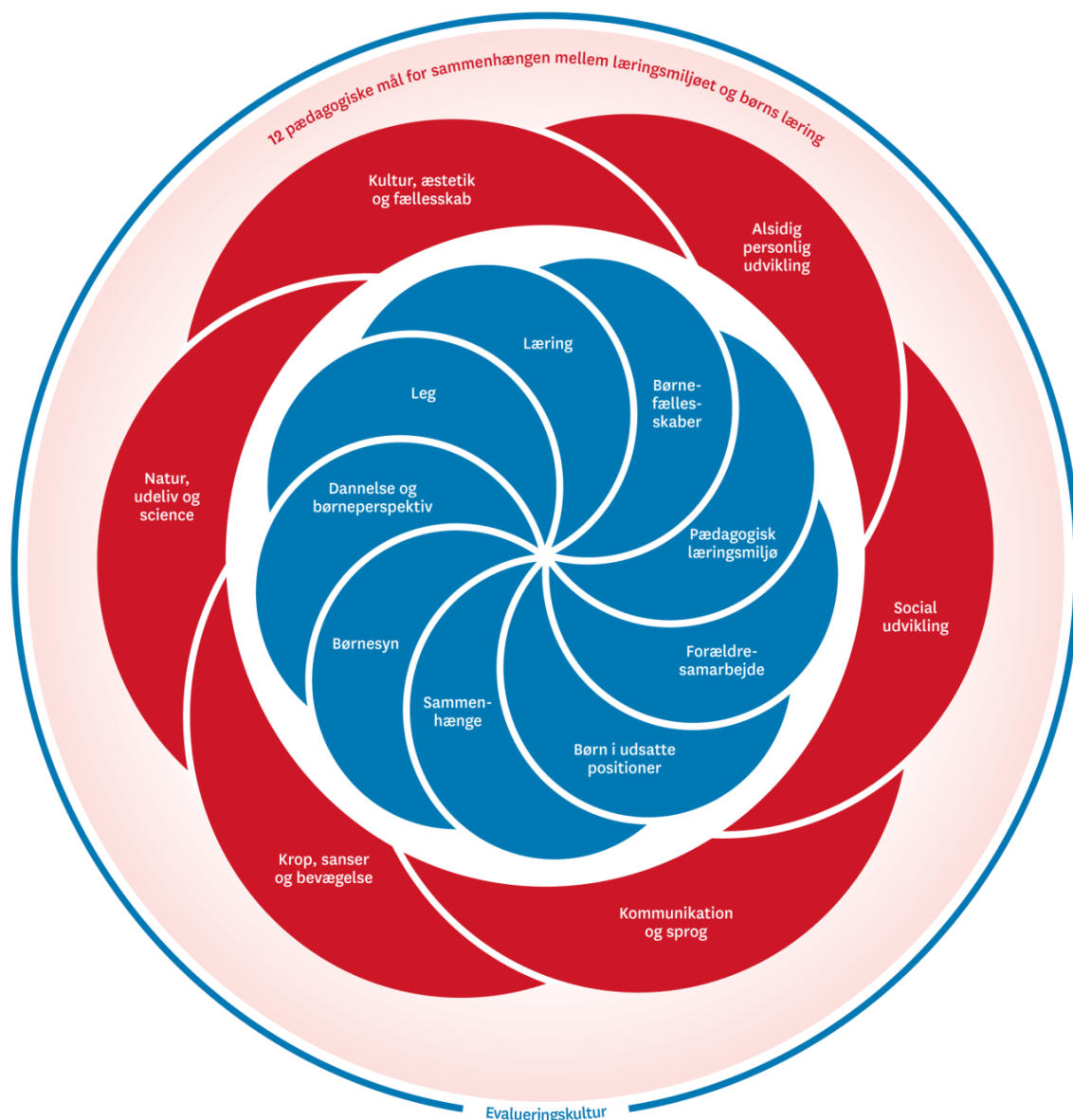
Februar 2025

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med bla. børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Vores arbejde med læreplanerne bliver løbende evalueret og revideret.

Ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag (blå felter) samt de seks læreplanstemaer (røde felter) og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring. (De pædagogiske mål er nævnt under hvert læreplanstema)

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende

bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der i udarbejdelsen løbende til publikationen

Hvem er vi?

Institutionen blev grundlagt i 1989 af initiativrige forældre som et alternativ til kommunens andre dagtilbud.

Skov- og Musikbørnehaven Koglerne er som navnet antyder en skovbørnehave hvor sang og musik også vægtes højt.

Vi har fokus og bruger sangen som centralt værktøj i vores pædagogik med børnene. Det har kunnet lade sig gøre, da vi arbejder med sang, sprog, bevægelse og musik. Det handler ikke om børn og voksne der synger smukt og perfekt, men i stedet for om glæden ved sang i fællesskabet og udviklingen af sproget. Desuden har vi også decideret sang, sanglege og fagter som læringsrum ved bla. vores morgensamlinger.

Vi har til huse på kanten af Folehaveskoven i Hørsholm, nærmere betegnet Folehavevej 66.

Hver dag møder børn og voksne ind i vores skovløberhus som vi lejer af Naturstyrelsen.

Åbningstiden er kl.8-16.

Vi er pt normeret til 29 børn, hvor børnene er i alderen 3-6 år.

Vi er 5 fastansatte – 2 pædagoger, en pædagogstuderende og 2 pædagogmedhjælper.

Vi er udendørs det meste af dagen i al slags vejr.

Kl.9 går hele eller en del af gruppen på tur i skoven. Som regel går turen ud til vores hytte – der i bund og grund ejes af spejderne. Hytten i skoven er uden el og vand.

I vores trækvogn medbringer vi ekstra drikkevand, vand til håndvask, materialer og andet nødvendigt grej.

Børnene har deres egne rygsække med mad, frugt og drikkedunk. Børnenes ekstra skiftetøj ligger både i hus og hytte.

Ofte har vi mulighed for at dele børnene op i mindre grupper. Vi ved nemlig, at mange børn trives ekstra godt i mindre grupper.

Morgenerne ved hytten starter som regel med fælles morgensamling med udvalgt sange og lege med fagter, rim, remser og bevægelse.

Udover planlagte aktiviteter og forløb er der heldigvis også plads i kalenderen til det spontane, de pludseligt opståede interesser eller en opfølgning på aktiviteter fra dagen før.

Vi voksne skal være nysgerrige sammen med børnene og ikke vide alt.

Som voksne er vi ikke nødvendigvis naturvejledere eller musikere bare fordi vi er ansat i en Skov- og Musikbørnehave. Vi er – vigtigst af alt, til stede sammen med børnene. Børnene skal færdes i trygge rammer, der optimerer chancerne for god udvikling.

At barnet bliver set og oplever tryghed er noget af det vigtigste i vores pædagogiske arbejde med kerneopgaven i styrkelsen af børnenes udvikling. Når børnene trives, kan personlige og sociale egenskaber i højere grad udvikles. F.eks. er det vigtigt i fællesskabet at børn kan aflæse andre børn og voksnes signaler, sige til og fra, hjælpe sig selv og andre og tale ordentligt til hinanden, spørge om man må være med i leg eller selv indbyde.

Se temaet om 'Social udvikling'

Uden hver gang at italesætte grundlæggende pædagogiske teorier, så tilstræber vi en differentieret tilgang i arbejdet med børnene, og arbejder i høj grad ud fra barnets nærmeste udviklingszone – mere om det kan læses i dette doc.

Herudover tilstræber vi at være voksne der har en anerkendende og guidende tilgang til børnene. Vi vægter det nære og tætte forhold til alle børn – men også til deres familier.

Hverdagen er præget af et tæt samarbejde med forældre. Barnets sunde udvikling forudsættes af et godt samarbejde mellem personale og forældre.

Som personalegruppe forsøger vi at udnytte vores kompetencer og potentialer hver især. Vi mener, at vi komplimenterer hinanden godt, med pædagogisk erfaring og et efterhånden langt kollegaskab. Her er samtidigt plads til, at uanset om det er medhjælperen, pædagogen, den studerende eller lederen, så kan idéer og nye tiltag afprøves.

Institutionen har en aktiv forældrebestyrelse, forældregruppe og leder. Lederens arbejdsopgaver er bl.a. at have kontakten til/deltager i møder med kommune, pladsanvisning, personale, kontakte kommende Kogle-familier, naturstyrelsen, indsigt i regnskab og revision mm. Herudover samarbejder lederen med administrationsselskabet LDD.

Af yderligere samarbejde kan nævnes, at alle forældre deltager i rengøring og arbejdsdage i institutionen.

Institutionen holder lukket de tre hverdage før påske, fredag i Kristihimmelfartsdagene og uge 29 og 30. Herudover er der lukket mellem jul og nytår.

Pædagogisk læreplan

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Jf. Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14, Børne- og Socialministeriet 2018

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Grundlæggende arbejder vi med et bæredygtigt menneskesyn. Det definerer vi bl.a. ud fra en overbevisning om, at vi er voksne i et børnemiljø med mange skiftende læringsmiljøer, hvor vi konstant er rollemodeller i alt hvad vi siger og gør. Børnene skal se, høre og mærke hvordan vi alle passer på hinanden med respekt, hensyntagen og hjælpsomhed og ligeledes hvordan vi færdes nysgerrigt, legende og respektfuldt i naturen. På sigt må dette forplante sig så børn, uden at tænke over det som noget specielt forhåbentligt agerer automatiseret ifht ovenstående værdier.

Vi voksne i skovbørnehaven reagerer ikke med skældud og voldsomme udbrud når børn er i konflikt, handler uhensigtsmæssigt eller afprøver egne og voksnes grænser. Vi tilstræber i stedet en respektfuld kontakt og en anerkendende tilgang. Vi benytter personlig kommunikation og kommer med handleforslag; 'jeg kan godt forstå, at...', 'jeg vil gerne have, at...' Vi hjælper barnet med, hvad man kan gøre i stedet for, eller hvordan man kan lære at sige fra. Eller vi hjælper med at løse konflikter ved at høre alle parter. Vi skaber ro hvis barnet har behov for det og taler med børnene i 'fredstid' når konflikten har lagt sig, og der ikke er så meget 'på spil' for barnet.

Vi er som voksne bekendt med vores funktion som rollemodel og værdien af dette. Her handler det både om hvad vi gør, og også hvad vi siger. Vi efterstræber at have en tydelig kommunikation. Det skal være nemt for barnet at aflæse verbalt som nonverbalt. Uanset om det er i leg eller voksenanvisninger der gives. Det er vigtigt at barnet med tiden lærer at kunne agere forskelligt i sjov, glæde, alvor, savn, trist, sorg og grin så både kommunikation, mimik og handling kan aflæses og afsendes.

Med ovenstående indtager vi børnenes perspektiv ifht hvordan barnet kan lære, tillære, imitere, agere og handle nu og fremadrettet.

I skovbørnehaven prioriterer vi den læring der ligger i ganske almindelige – men vigtige hverdagsrutiner for børnene, så som; stå i kø, turtagning, tale og lytte, tage tøj af og på, pakke taske, vente med at spise til alle er klar, sidde ved bordet, holde morgensamling o.lign. Ud over at rutiner giver tryghed så evner og egenskaber øves, er det også medudviklende af børnenes selvhjulpenhed.

Se temaet om 'Alsided personlig udvikling'

Leg er vigtig hos os, da vores erfaring og nyeste forskning fortæller, at der er meget læring og personlig- og socialudvikling gemt i leg. Hvad enten det er leg, hvor børnene får lov til at fordybe sig i egne processer og gå på opdagelse, finder dyr og insekter under grene og træstammer eller lege rollelege eller udfordre sig selv med klatre- og balancelege. Det er i

legene børnene udtrykker og afprøver oplevelser og indtryk. Lige så vigtigt er det, at vi som voksne også kan deltage i legene – også på børnenes præmisser. Dvs. at indgå uden at være styrende og rammesættende. Det kan være en uvant disciplin for mange voksne at turde 'give slip' og overgive sig til børnenes lege.

I legene og i børnefællesskaberne kan vi se hvordan barnet øver sig i at byde ind i leg/byde ind til leg, og hvordan barnet opnår medbestemmelse og forhandler og går på kompromis i legene. Her kan vi hurtigt observere og guide, hvis der er brug for det.

I legene kan vi iagttage hvad barnet er optaget af og hvordan barnet agerer i samspil med andre – hvad er nemt og hvad er mere vanskeligt. Her kan vi ifht barnets nærmeste udviklingszone indkredse hvad der skal øves og arbejdes videre med herfra.

Eksempel:

Når vi har ugentlige sanggrupper eller aktivitetsgrupper, kan nogle børn fungere med alle børn i de fleste aktiviteter. Andre børn påvirker måske hinanden af en eller anden grund, så der hurtigt skabes uro i den helt store gruppe.

Det kan også tænkes, at barnet har svært ved at overskue når alle børn er samlet. Dvs. Inden barnet er klar til at færdes i nye eller store grupper, så kan barnet deltage i de mindre grupper med 4-5 børn ad gangen. Her er det nemmere for barnet at fordybe sig og blive tryk med rutiner og ro, have tættere kontakt med den voksne, ligesom vi også kan justere børnetal og sammensætning af gruppen.

Det betyder, at barnet i den mindre gruppe har større chance for at øve opmærksomhed på egne- og ikke selvvalgte aktiviteter, samt at den mindre gruppe børn kan være 'øvebane' for senere aktiviteter i hele børnehaven, som måske er svært netop nu.

Pædagogisk læringsmiljø

Vi forsøger at skabe en tryk og genkendelig hverdag, med flere forskellige læringsmiljøer – både voksenstyrede og børnenes egne.

Hvis vi betragter institutionen som et stort læringsmiljø, så vil vi have, at vi i skovbørnehaven skal have et sted, hvor der er god og positiv stemning, hvor vi taler ordentligt til hinanden. Et sted hvor børn og voksne også kan finde ro. Her skal være rart, trygt og sjovt at være, så der er grobund for gode læringsmiljøer med sund udvikling.

Vi er bevidst om, at børnene konstant færdes i miljøer med chance for læring. Og vi skal være parate på hvilken læring og tendenser i udviklingen der rent faktisk finder sted.

Et læringsmiljø kan være, hvordan vi holder frokost eller morgensamling. Det kan også være at stå i kø og vente på tur. Et læringsmiljø kan også være når vi hjælper til i fællesskabet, hvor nogen skære grøntsager, andre sørger på bål og ekstra brænde og et par børn fra gruppen dækker bord.

Hvis aktiviteten eller læringsmiljøet/rummet er initieret af voksne, så må vi altid overveje hvad vi vil med det, og hvor vi kan se det enkelte barn i netop den aktivitet.

Eksempel:

Ifht. det pædagogiske læringsmiljø har vi erfaringer med gode rolige fælles projekter, processer og aktiviteter, især når vi laver bål og bålmad. Her er der mange læringsmiljøer for børnenes udvikling i forskellige tempi.

Etablering af- og vedligeholdelse af bål er en oplagt opgave for nogle af de ældste børn, der får ansvar for sav og ekstra brænde.

Der skal forberedes i 'udekøkkenet'. Igen er det ansvar for fællesskabet, der helst skal forplante sig. Blandt mange ting er det opmærksomhed, selvregulering og motorik, der øves. Her kan der være tale om sidemandso-plæring, når det ældre barn hjælper det yngre barn; viser hvordan man holder på kniven og viser hvor store stykkerne skal være.

Inden vi vasker hænder og spiser, så skal vi have dækket bord og talt skåle og skeer til alle. Der bliver sagt værsgo, når alle er klar.

Samarbejde med forældre om børns læring

Det er vigtigt hurtigt at introducere et tæt samarbejde/dialog mellem inst og familie.

Vi inviterer altid forældrene på besøg i Koglerne – også når de endnu ikke har sagt ja til pladsen eller er i tvivl og undersøger de forskellige institutionstilbud. Her kan vi altid understrege og afstemme forventningerne ifht. at have sit barn i Koglerne; hvordan arbejder vi, hvad lægger vi særlig vægt på, hvad kan forældrene forvente af os og hvad forventer vi af forældre.

Forældre og børn skal have kendskab til børnehavens rutiner, udeliv, traditioner og fra start af være klar over hvilke værdier vi arbejder ud fra, hvordan vi kan samarbejde om det og hvordan forældrene kan bakke op om arbejdet hjemme.

I barnets tarv bør personalet via forældrene få kendskab til bla. barnets udvikling indtil nu, hvordan det gik i den tidligere institution, er der søskende, er der en familiebaggrund eller noget særligt vi bør vide.

Vi benytter nysgerrighed og undren internt i personalegruppen hvis der er noget i barnets adfærd/sprog, som vi skal gå på opdagelse i. Ligeledes kan vi sidde til møder med forældrene og have forskellige opfattelser af tingene. Vi respekterer, at situationer, barnets handlinger og reaktioner og mønstre kan være forskellige i hhv. familie og institution. Her er det vigtigt at spørge ind til; Har I oplevet at..., hvordan gør I når han..., i skovbørnehaven har vi set at hun... kender I det derhjemme?

I det hele taget er god kommunikation i samarbejdet nødvendigt. Forældrene bliver gjort klar over, at de altid kan komme til os, også til en kort snak over havelågen. Vi vurderer også, hvornår og hvordan forældrene skal have tilbagemeldinger, eller om der skal planlægges et møde i ro og fred.

Samarbejdet skal helst være udviklende og komme barnet til gode.

Eksempel:

Her er en situation fra en afhentning af barnet på legepladsen om eftermiddagen, hvor kommunikation mellem forældre og personale kan være overvejende lukket eller at kommunikation og samarbejde kan være åben og reflekterende.

Pædagog til forælder: 'Peter har slået Mads i dag. Det var en meget overreageret handling'

vs.

Pædagog til forælder: 'Peter har slået Mads i dag, da han sprang over ham i køen til den store gyng. Vi har et par gange observeret, at Peter reagerer lidt for hurtig. Vi øver sammen med ham at tale til de andre børn, bruge sproget. Hvordan leger han derhjemme med hans storebror? Hvad gør Peter derhjemme hvis han oplever uretfærdighed eller konflikter? Hvordan reagerer I hjemme når Peter...?'

Børn i udsatte positioner

Årsagerne til at barnet kan være i en udsat position kan være mange.

Vi definerer børn i udsatte positioner som børn der kan være i fare for at blive ekskluderet i børnefællesskabet grundet udadfarende adfærd, mangelfuldt sprog eller en sårbar socioøkonomisk baggrund. Det kan også være situationer hvor familieforhold eller forældres samspil udsætter barnet for uro og utryghed og hvor barnets trivsel og udvikling er truet.

Børn skal kunne indgå i sociale sammenhænge og vi møder derfor alle med positive forventninger.

Det gælder om at planlægge rammer og aktiviteter ift. barnets kunnen.

Eksempel:

Et barn med uro i kroppen og voldsom adfærd skal deltage i aktivitet med andre børn.

Der er mulighed for at drengen deltager i en lille motorik/yoga/sanggruppe, når pædagogen f.eks. inddrager barnets optagethed af storm, uvejr og lyde. Så kan hele gruppen lave bevægelser med storm og uvejr (være blæsevejr, tegne blæsevejr, lytte til blæsevejr, synge om blæsevejr).

Hvis pædagogens alm yoga/bevægelsesprogram skal gennemføres, så bliver det sjældent med barnets deltagelse, hvis det er for svært og for krævende for barnets niveau og evner.

I stedet for en måske ærgerlig urolig oplevelse i en gruppesammenhæng med mange børn, så kan en mindre gruppe med andre rammer give en succesoplevelse.

Vi tilstræber derfor at kunne inkludere børnene gennem deres egne interesser og styrker.

Se temaet om 'Alsidig personlig udvikling'

Sammenhæng til børnehaveklassen

I Koglerne kalder vi vores kommende skolebørn for “Trin for trin”. Vi har fokus på at gøre børnene klar til skole, ved at øve dem i at kunne håndtere små konflikter, øve i at behovsudsætte, øve turtagning, vente på tur, hvordan er man en god Kogleven, hvor henter jeg hjælp, øve dem i at holde opmærksomheden i en ikke selvvalgt aktivitet, øve dem i at aflæse hinanden og lytte så de ikke overskrider hinandens grænser, men også kunne mærke egne grænser, øve dem i at stå frem og være på i forskellige aktiviteter, øve dem i små “skal” - opgaver i hverdagen.

Vi tager også på skolebesøg med børnene.

Derudover har vi gennem nogle år haft et samarbejde med et par institutioner i nærmiljøet. Her mødes vi på skift hos hinanden med storbørnsgrupperne og har fælles sang/leg. Her kan de måske møde kommende klassekammerater, som der allerede kan bygges en lille relation til. Her er det også en øvelse i at være på “udebane”, og hvordan håndterer “jeg” det. Tør jeg byde en jeg ikke kender med i leg eller til sang/dans.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi bruger nærmiljøet ved at besøge Folehaveskov flere gange om ugen, da vi benytter spejdernes hytte ude i skoven, som er en del af vores skovbørnehave. Derudover benytter vi arboretet og biblioteket, når der er ferier. Her læser vi bøger og leger med børnene. Vi italesætter, hvad vi oplever undervejs og kobler historier til.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Udeliv skaber en masse godt for barnets fysiske og psykiske trivsel. Der sker færre konflikter og flere børn leger sammen på tværs af alder og køn. Børnene er mere rummelige. Børnene bliver mere modige, selvhjulpne og fysisk robuste til at udvikle sig.

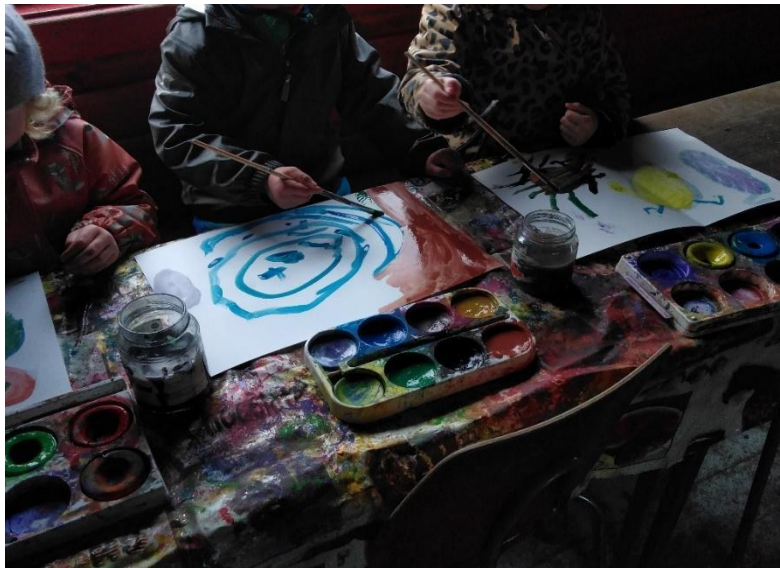
Vi er opmærksomme på at skabe de bedste rammer for legens udvikling. Vi hjælper med at indrette det fysiske udemiljø, så lege kan udvikles.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Jf. Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s.32, Børne- og Socialministeriet 2018

Alsidig personlig udvikling

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Det er vigtigt for os at fokusere på barnets behov og erfare, hvad der er barnets nærmeste udviklingszone. Vi ser barnet med dets individuelle interesser, færdigheder og udviklingspotentialer uden at barnet skal passe ind i en bestemt kasse alt efter alder. Vi må samtidigt se på de vanskeligheder og udfordringer der kan være, og tidligt opdage, hvis og hvor barnet skal støttes. Som regel er der noget der kan arbejdes hen mod – noget der kan styrkes.

Vi vil gerne være opmærksomme på, at legen skal være en stor del af barnets liv og udvikling. I legen – hvor også gerne voksne må deltage, opstår der forskellige læringsmiljøer hvor barnet også skal forhandle i legen, gå på kompromis, være mere selvhjulpne, indordne sig, aflæse signaler, kommunikere mm. Alle sammen udviklingsområder hvor barnet vil profitere af at få øvet sig.

Vi laver et børnemiljø og et læringsmiljø hvor barnet har mulighed for at udfordre, være nysgerrig og afprøve. Her skal børnene lege og for nogle børns vedkommende lære at lege. Vi værner om, at børn kan fordybe sig, hvad enten det er lege eller aktiviteter. Se *temaet om 'Børnesyn, dannelse...'*. Her øves opmærksomheden. Det vil kræve ro, koncentration og lav puls når barnet iagttager oliebillens vej gennem græsset eller når vi må liste os frem for at fange en frø eller hvis barnet arbejder med hammer og søm.

Hvis vi oplever, at barnet ofte 'trækker sig' hvor noget er svært eller barnet tit undgår aktiviteter hvor man kommer i midten og skal 'præstere' eller hvis barnet indtager en 'klovnerolle' måske som tegn på usikkerhed, så prøver vi at være nysgerrige på hvordan vi kan styrke barnet og evt ændre et uhensigtsmæssigt mønster. Hvad er det næste, der skal arbejdes med? Og er der forskel på, om det er voksen-igangsatte lege eller børnenes egne lege? Måske kan vi gennem barnets interesser eller aktiviteter i en mindre gruppe styrke det der er svært. Det kan også være en utryghed i barnet eller at barnet i andre situationer er vant til selv at kunne vælge fra.

Alle børn har ret til at vise følelser. Hvad enten man er glad, sur, rasende eller ked af det så er der ikke noget der 'forkerte følelser'. Men måske behøver barnet hjælp til at handle i de

forskellige følelser. Vi voksne vil guide, hvis barnet skal trøstes, er i følelsernes vold, eller på anden måde skal støttes. Vi skal rumme barnet med de følelser der følger med, og efterfølgende tale med barnet. Der kan tit senere eller dagen efter genfortælles situationen, hvor den voksne sammen med barnet sætter ord på oplevelserne.

Vi arbejder meget med barnets selvhjulpenhed. Hvis der er noget barnet, ikke kan, så hjælper vi voksne. Men vi opfordrer i høj grad til at børnene prøver selv, opsøger hjælpen og spørger en ven om hjælp. Ofte står der børn klar til at hjælpe. På sigt er der stor chance for, at et barn, der gentagne gange oplever at få hjælp af andre, også selv vil komme i hjælperens rolle. Det udvikler barnets selvtillid at hjælpe og ovenikøbet måske lærer fra sig. Vi ser faktisk at denne lille handling kan styrke en relation, der kan få betydning for f.eks. et nyt børnehavebarn som er ved at falde til, kan få hjælp af et 'erfarent' børnehavebarn.

Børn kan mange ting og de skal have lov – i deres tempo. Vi forbinder meget af selvhjulpenheden med den rutine pædagogiske. Dvs. at barnet bærer sin egen rygsæk, selv pakker den ud, selv tager tøj på, selv åbner madpakken, selv lærer at sige til og fra. At barnet øver sig og den voksne har tid til læring i rutinerne, er mindst lige så vigtigt som at deltage i malerværkstedet eller lave sanglege.

Eksempel:

En pædagog sagde til en 3½ årig pige: 'nu skal du tage dine sko på'

Barnet bad lidt efter om hjælp da en af velcrolukningerne drillede.

Den voksne vidste godt at barnet sagtens kunne selv, men lod som at det også var svært for en voksen. Den voksne sagde: 'jeg ved ikke helt hvordan man gør. Kan du vise mig det'?

Pigen viste hvad der skulle gøres, mens hun førte den voksne hånd. Og skoen blev lukket.

Pigen sagde: 'Kan du se. 'Du skal bare tro på det... du kan jo godt'

Social udvikling

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

I en tid hvor der også fokuseres på individualisering, selvstændighed og medbestemmelse er det samtidigt vigtigt for os at værne om fællesskabet, fællesskabsfølelse og de fælles lege. Her er det bla. hjælpsomhed, tålmodighed, tryghed og venskaber der kan udvikles og øves, ligesom at hensynet til andre, respekten for forskellighed og den begyndende demokratiske forståelse for at andre børn kan have andre meninger og det at man ikke altid kan få sin vilje, er et af dagligdagens mange læringsmiljøer.

Vi har ingen ambitioner om, at alle børn deltager i alle aktiviteter med det samme. At deltage kan også være at barnet betragter og skal se tingene an, inden barnet på sigt vil deltage. Hvis det er sanglege, så tilføjer vi altid sange og rim en række fagter og bevægelser. Ofte kan fysisk ageren være med til at motivere børn til deltagelse, samtidigt med at børn som regel kan lide at bruge kroppen og bedre husker sange og sanglege når disse suppleres med fagter.

Som barn at have øje for fællesskabet når børnene er 3-6 år er ikke en selvfølge. Det kræver rutiner og gentagelser for mange, før barnet ved hvad der skal ske. Følelsen af at barnet selv oplever sig som en del af gruppen eller barnets fornemmelse for, at det jeg gør, det hjælper fællesskabet, er en stor del af det pædagogiske arbejde og et voksenansvar at støtte op om disse processer. Af de mindre opgaver men nok så vigtige, er de almindelige dagligdags gøremål som barnet deltager i; hjælper med trækvognen, save brænde, gøre klar til frokost o.lign. Som nævnt i afsnittet om 'Børnesyn, dannelse og...', vil vi gerne have at disse hjælpsomheder bliver naturlige og automatiserede i børnemiljøerne.

At føle tilhørsforhold til en gruppe er også oplevelsen af, at andre tager sig af mig når jeg er ked, vred, har det svært, savner, bliver drillet eller bare skal have hjælp til noget.

Når børn starter i institutionen, så tager vi ordentligt imod. Vi voksne får tit hjælp af koglebørnene til, at det er dem der viser stedet frem og til at de tager barnet i hånden og viser hvad der nu skal ske. På den første dag får barnet et lille navneskilt og et hjerte til rygsækken. Det er små håndlavede træ-ting der overdrages med ordene 'det får du fordi vi passer på dig'. Vi italesætter ofte, at vi hjælper og passer på hinanden fordi vi er koglevenner.

Vi ved også godt, at det for nogle børn kan være svært at vide, hvordan vi trøster hinanden, passer på og hjælper. For mange børn er det en naturlig del at bidrage til fællesskabet og hjælpe til derhjemme.

Men hvis man er kommet til at gøre et andet barn ked, hvordan 'gør vi så skaden god igen'? Dette kræver tit guidning fra voksne. Det ved vi og det prioriterer vi tiden til. Det barn der har handlet uhensigtsmæssigt, skal ikke føle sig udstillet. Og barnet der er ked og vred skal beroliges. Vi anviser helst om, hvad barnet kan gøre i stedet for at slå, skubbe, råbe. Vi benytter sjældent vendinger som 'du må ikke...' og 'du skal ikke...', da det er negativt og ikke så løsningsorienteret.

For at børnene skal få øjnene op for andre børns intentioner, så bruger vi tid på at høre om situationen fra flere sider; 'Hov, vent lidt. Lad os lige høre Magnus. Hvad synes du der skete?' Når vi bruger materialet fra 'Fri for mobberi' så øver vi børnene til at se tingene fra forskellige vinkler. Her er der ikke noget på spil, som hvis man selv har aktier i konflikten. Vi voksne laver sammen med børnene en kobling fra fortællingerne, og til noget som børnene selv har oplevet. Det gør vi i et håb om de små erkendelsesøjeblikke der vil opstå, hvor børn på empatisk vis kan sætte sig i andres sted.

Vi deler jævnligt børnene op i mindre grupper eller en voksen går fra med en lille gruppe. Det foregår med overvejelser om, hvorfor lige netop de børn vælges til aktiviteten og hvad hensigten er. Det kan være børn der skal styrkes i relationen til andre børn, eller et barn der har behov for aktiviteter i en mindre gruppe med tættere kontakt til en voksen eller også er gruppen på tur, hvor de skal samle og plukke noget bestemt.

Som en del af årets aktiviteter tager vi alle børn med på 2-3 cykelture i skoven. Både på almindelige cykler og på løbecykler. Her er der mange færdigheder og områder for barnet at øve og træne ifht barnets sociale udvikling.

Eksempel:

I dagene op til cykelturen glæder børnene sig og taler om forventninger og især drengene taler om at de skal køre stærkt.

Den morgen hvor alle har cykel og hjelm klar er mange børn spændte. Allerede inden turen har flere børn glædet sig – sammen med andre.

Når turen starter, skal der som regel gives en besked om hvad vi skal og hvor vi skal hen. Det kræver opmærksomhed i gruppen og opmærksomhed fra det enkelte barn, mens der skal være styr på cykel og balance – klar til start – sammen med andre

Udover koncentration i fart på skovstien så udfordrer barnet egen kropsbevidsthed, fornemmelser for afstande, omgivelser og andre cyklister – sammen med andre

Barnets styrke og udholdenhed afprøves alene og i fællesskabet – sammen med andre

Når der er pause eller frokost så 'reflektere' børnene i fællesskab over hvad der skete på turen indtil nu og hvad de skal når de cykler igen om lidt. Her sammenligner vi det med en samhørighedsfølelse der kan opstå hos barnet – sammen med andre

Efter en lang cykeldag i varieret terræn med motoriske udfordringer og mange nye og gode oplevelser, er det nu et fælles tredje der er blevet skabt som alle børn kan tale med om. Dagen efter – og flere måneder efter, er det en tur der tales om i børnegruppen. Her handler det ikke så meget om cykelturen som 'styrkeprøve' i sig selv, men mere om 'kan du huske da vi var på cykeltur' – sammen med andre.

Kommunikation og sprog

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og idéer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

I Koglerne har vi altid fokus på, hvordan vi bruger sproget. Vi taler meget med børnene og deltager i deres leg. Vi laver rim & remser, synger, fortæller historier der pirrer børnenes fantasi, laver dialogisk læsning, øver turtagning i samtaler, og øver at byde relevant ind i forhold til det emne vi snakker om. Når vi synger, har vi vores krop med. Det at kroppen er med, når vi synger, er med til at danne hukommelsesspor i hjernen, og sangene huskes bedre.

Vi sprogvurderer alle 3-årige og 5-årige, og vi har en tæt kontakt med logopæderne i kommunen.

Vi har fokus på at give os tid til at forstå det barn, der har sproglige udfordringer og gentager det barnet siger, så det føler sig forstået. Vi retter aldrig på børn, men gentager den korrekte ordstilling eller ordet korrekt.

Vi er bevidste om, at vi er sproglige rollemodeller. Vi skal vise, hvordan det er hensigtsmæssigt at kommunikere også i svære situationer. Her er det vigtigt at skabe en tryk atmosfære, hvor barnet kan øve sig i at udtrykke sig. Vi opfordrer børnene til at bruge deres ord i stedet for at lave lyde, når der er noget de har brug for hjælp til. Vi guider dem i, hvad de kan sige i situationerne. Det at blive mødt og forstået er altafgørende for børns trivsel og lysten til at møde verden.

Vi går på opdagelse i sproget sammen med børnene. Hvad kan forskellige ord betyde, hvad betyder forskellige udtryk m.m. Vi gør os umage for at stille hv-spørgsmål, for at få børnene til at tænke sig om og udtrykke sig, på baggrund af det. Det gør vi også, når vi laver dialogisk læsning. Her er det vigtigt at børnene får så meget sprog på som muligt og byder ind.

Vi hjælper dem til at forstå at det talte sprog og kropssproget hænger sammen. Vi øver dem på den måde at være tydelige i deres kommunikation. Eks.: Poul kommer løbende med Frederik efter sig. Han stopper op og siger stop, mens han smiler og løber videre. Det viser sig, at Poul ikke synes legen er sjov. Her guider vi Poul, så han viser både med krop, sprog og ansigtet at han faktisk ikke kan lide legen.

Krop, sanser og bevægelse

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vi er en skovbørnehave, og derfor er vores rammer indrettet, så børnene altid har mulighed for at bruge deres krop og udfordre den motorisk. Børnene får en større kropsbevidsthed og fornemmelse af, hvad den kan, når vi er ude i naturen. Det kropslige er tæt knyttet til læring. Børn oplever verden gennem kroppen, og det er derfor vigtigt at udfordre, eksperimentere, mærke og passe på vores kroppe. Skoven og vi som personale inviterer hele dagen børnene til, at få mulighed for at bruge kroppen på forskellige vis og derved opleve glæden ved dette. Vi er en musikcertificeret institution, som gør, at vi synger sange hvor vi benytter fagter, så børnene får trænet deres motoriske færdigheder. Vi giver børnene mulighed for at lege med cykler, scooters og klatre i træer.

Fysisk: alle børn får lige muligheder for at udfordre deres fysik, og derved styrke deres fysiske formåen.

Psykisk: alle børn får mulighed for at udvikle deres kropsbevidsthed og de frem saner. Alle børn får mulighed for at lege med sproget og derved udvikle deres ordforråd og sprogforståelse.

Kognitivt: alle børn får mulighed for at fremme deres forståelse og samarbejde og tage imod en kollektiv besked.

Socialt: alle børn får mulighed for at styrke deres relationer på tværs af alder og køn. De giver barnet mulighed for at træde ind og ud af flere fællesskaber.

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observere og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Dette tema må siges at være helt grundlæggende for os og en del af vores dna.

I vores institution er vi udendørs hele året. Vi tilpasser aktiviteter alt efter dag, vind og vejr.

Hvis vi indretter os, planlægger og rammesætter så kan nærmest alle 'inde-aktiviteter' foregå udendørs.

Vi har ikke så meget almindeligt plastik legetøj, men bruger i stedet gryder, pletter og pander til børnenes 'udekøkken'. Børnene har desuden fri adgang til skovle, spande, skeer, trillebøer, rebgynger og balancebaner. Fantasien udfordres herudover ved lege med pinde, grene, træstammer, sten og naturmaterialer.

Uanset om det er sol, regn, blæsevejr, sne og sjap så leger og tumler vi og går på opdagelse udenfor. Klassisk nok er det selvfølgelig også den rigtige påklædning det handler om. Og ikke mindst lyst, tid og motiverende tilgang fra os voksne side.

'De forskellige følelser og fornemmelserne for hvad blæsevejret kan gøre, hvad der sker med et snefnug der lander på næsen eller hvordan solen kan varme kroppen op, skal ingen børn være foruden'

Børnenes egne oplevelser med skiftende vejrlig styrker deres sanser, fornemmelsen for egen krop/egne behov og deres personlige udvikling generelt; hvis jeg sveder, kan jeg tage en trøje af og gå ind i skyggen, hvis jeg fryser om fingrene, må jeg finde mine vanter, hvordan skifter jeg mine våde sokker...

Det er vigtigt for os, at børnene kan udfordre sig selv i naturen med vejrets elementer enten alene, sammen med koglevenner eller voksne og eksperimentere og prøve af hvad enten det er vandbaner, hoppe i vandpytter, lave bål og få varmen, lege med sand og mudder eller grave i jorden, smelte sne til vand, lave snebolde eller lade frostvejret lave vand til is natten over.

I de forskellige årstider erkender vi sammen med barnet naturens cyklus; hestene kommer på marken igen, det bliver varmere og lysere, træer og planter danner knopper og blomster springer ud, de friske bøgeblade, skovsyre og springbalsaminer kan vi smage på, fuglene synger, rovfuglene ses på himlen, vi kan have korte bukser og sandaler på. Og pludselig i sensommer og efterår forlader mange fugle igen landet, bladene falder af træerne og det bliver tidligere mørkt eftermiddag og aften.

Hver tid indbyder til svar på børnenes mange spørgsmål. Og hvis børnene ikke spørger de voksne, så spørger de voksne bare børnene. F.eks. Hvor går dyrene og insekterne hen om vinteren? Hvor finder mus og egern deres mad? Hvorfor kan vi ikke plukke brombær om vinteren?

Børnene lærer hurtigt af hinanden hvor og hvordan vi finder insekter, hvor vi finder oliebiller, svampe eller vinbjergsnegle eller hvor frøen og salamanderen lever.

Langt fra vandhullet fandt koglebørnene en lille vandsalamander

Vi håndterer alle levende væsner med respekt, og vi ved, at børn ofte lære med kroppen og skal røre med fingrene. At holde en skrubtudse i hånden for første gang eller en stålorm eller en edderkop, vil for mange være en spændende og anderledes oplevelse. Her er der meget at tale om.

Vi passer på dyrenes levesteder i skoven – det er nemlig os der er på besøg (selvom børnene siger, at det er deres skov). Hvis vi finder en fuglerede, så holder vi øje og kigger på afstand.

Om foråret ser vi hvem der flytter ind i vores fuglekasser. Vi genkender nogle af fuglene. Når første kuld fugleunger er fløjet fra reden, så flytter gedehamsen tit ind. Det kan vi også se, når vi sidst på året tømmer og renser fuglekasserne.

Nogle gange finder vi en død forladt fugleunge i kassen eller andre døde dyr i skoven, og måske børnene også forbereder en lille 'begravelsesceremoni'. Mange børn forstår hurtigt, at fugleungens død måske er sket, fordi fuglemor er blevet snuppet af ræven, der jo også skal have mad – især hvis der er rævehvalpe i hulen. Så der er rig mulighed for en snak om liv og død. Død for nogen giver liv til andre.

Vi finder også ud af sammen med børnene, hvad der sker med døde dyr i naturen. I et forrådnelsesbur/dødebur kan vi over tid se hvordan dyret/fuglen forgår. Efter fluer, maddiker, ådselbiller og andre spændende insekter har været forbi, er der til sidst kun fjer og knogler tilbage.

Her er der fundet en død fiskehejre vi har lagt i buret.

Hvis vi er heldige at få et skudt dyr af en jæger, kan vi sagtens finde på, at dissekere dyret og se hvad der er inden i. Udover sanseindtryk er samtaleemnerne igen mange; Hvorfor er den død, hvad er der sket? Hvad har den i maven? Hvorfor er næbbet helt spids? Har den et hjerte?

Naturens ressourcer er mange – også de spiselige. Børnene får viden om naturen – og sanseoplevelser – når vi plukker nødder, svampe, kastanjer, hyldeblomster og hyldebær, brændenældeskud, ribs, hindbær mm.

Nogle gange er indsamlingerne en del af processer eller bålaktiviteter. Når vi laver mad på bål, så opnår vi et helt specielt læringsrum både før, under og efter.

Se temaet om 'Pædagogisk læringsmiljø'

Vi nyder også godt af andre ressourcer fra skoven med mulighed for anden læring. Når vi sammen med børnene henter brænde, skal det efterfølgende bæres, saves og stables. Så kan vi få varme i brændeovnen til vinter – til glæde for fællesskabet.

Der er også forskel på træets beskaffenhed alt efter om det er frisk eller tørt eller birk, bøg, ahorn eller... Det taler vi om, når vi har snitteværksted med børnene i en mindre gruppe. Alle

børn kan fra en tidlig alder snitte med kniv. Et sæt nemme regler lærer børnene hurtigt. De yngste børn snitter sjældent med dolk, men i stedet med en kartoffelskræller der nemt kan skrælle barken af en frisk pind. Børnene øver deres koncentration, motoriske formåen, afstand og sikkerhed til andre børn inden de som 5-årige får deres egen snittekniv.

I det hele taget får vi mange af vores færdigheder udviklet når vi færdes i skoven.

Tit laver vi også mange aktiviteter og lege for hele gruppen samlet. Her får vi øjnene op for mange udviklingsområder. Vores liv i skoven giver plads til at løbe, rum til at fordybe sig og tid til lagring af læring.

Kultur, æstetik og fællesskab

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vi har en masse faste traditioner i Koglerne, der bl.a. følger årets gang. Det er bl.a. Fastelavn, påske, sommerfest, Høstfest, julefest m.m. Vi følger årets gang med forskelligt krea inspireret af årstiderne, laver små optrædener til fester.

Vi har forskellige sange, rim m.m. der hjælper i overgangene i løbet af dagen.

Vi har også et kunstforløb i slutningen af foråret med fernisering til vores sommerfest.

Et eksempel på en af vores faste traditioner: Vores julefest er en vigtig del af vores dna. Her bliver der lavet en gran spiral, som de største børn skal gå ind i for at få tændt deres lanterne, og skal herefter "bære deres lys ud i verden". Det foregår mens gæster og koglebørn synger "Dejlig er den himmelblå". Det er et magisk øjeblik for både gæster, koglebørn og os voksne.

Vores fester i Koglerne har stor værdi for både børn og voksne, og det betyder meget for børnene at forældrene deltager. Det skaber et godt fællesskab for både børn og voksne at være en del af.

Vi inddrager historiefortælling, musik, sang, dans, klæder os ud m.m. i dagligdagen.

Når vi holder fødselsdage i Koglerne, er det med en særlig fødselsdagsceremoni, med eventyrfortælling m.m. Her opfordrer vi altid til at fødselsdagsbarnets forældre deltager. Der pyntes stub af et par kammerater. Ved 5-års fødselsdage, sørger forældre for indkøb af dolk,

der indpakkes og som personalet giver som en del af fødselsdagsceremonien. Det har stor betydning for børnene.

Når vi i Koglerne arbejder med de kreative udtryksformer, går vi mere op i processen frem for produktet. Det handler om, at vi er sammen om noget, hjælper hinanden, øver os, holder fokus, samtaler mens vi "arbejder", stifter bekendtskab med forskellige materialer og udtryksformer m.m.

Evalueringskultur

Vi evaluerer og reflekterer på fastlagte personalemøder i løbet af året

Vha. små praksisoplevelser nedskrevet eller fortællende kan vi dokumentere områder som børnenes relationsdannelse, konfliktløsninger, fællesskaber, lege, aktiviteter. Både som forberedelse til forældresamarbejde og møder, men også for at se hvor der sker- og helst skal ske, en udvikling.

Vi prioriterer altid en øget opmærksomhed på barnets personlige- og sociale udvikling.